

Guido Eekhaut

Venezia Oscura

Roman noir

Toeristen komen niet meer zo laat op het jaar nog naar Venetië — het is november —, behalve om er in een sjofel hotel zelfmoord te plegen. Ze doen dat om redenen die alleen zij kennen maar die veel vandoen hebben met geld of met een verloren liefde, en vaak een fatale combinatie van beide. Gelukkig zijn de aantallen van deze zelfmoordtoeristen bescheiden, tot verademing van de lokale politie en van de plaatselijke consulaten, die anders overstelpt zouden worden met extra werk. Dienders en diplomaten houden daar niet van, zeker niet wanneer hen dat verplicht allerlei louche hotels in halfvergeten stegen aan te doen.

Ik ben hier niet voor het eerst, in deze koppige en hooghartige Dogenstad, maar voor het eerst ben ik hier alléén, een situatie waarmee zelfs de uiterst geciviliseerde jongeman die de ontvangstbalie van het Carlton Hotel bemant, een probleem lijkt te hebben. Zijn gezicht vertoont geen emotie, dat nog net niet, maar in zijn blik zie ik een moment van twijfel. Een dame die alléén reist? Nou! Dat heeft hij nog niet eerder meegemaakt. Hij zal uiteraard beleefd blijven, maar dan uitsluitend omdat ik hier gast ben.

‘Signora Barth...’

‘Dat mag best een suite zijn,’ vervolg ik, zo achteloos mogelijk, na hem verteld te hebben dat de kamer single occupancy zal zijn, ja, met maar één ontbijt. ‘Een suite is helemaal geen bezwaar. Ik heb graag wat ruimte.’

Britse en Amerikaanse vrouwen zoals ik vergezelden tien jaar geleden de geallieerde troepen door het oorlogsgebied dat Italië toen was, en niet bepaald alleen maar in de achterhoede. De meesten onder ons dragen daar nog de littekens van. Waarom zou ik dan nu niet in m’n eentje mogen reizen en in dit opulente vijfsterrenhotel overnachten? Ik kan heus wel zonder de bescherming van een man. Maar deze houding

garandeert mij gewis problemen in mijn eigen stijve Britse vaderland, en méér nog dan in dit stugge katholieke Italië, waar het fascisme in de blik van mensen woekert, ook vandaag nog. In het publieke leven hebben vrouwen hier even weinig rechten als in de Kerk.

‘Uiteraard, *Signora*,’ zegt de receptionist, een knappe jongen van misschien twintig. Hij heet Alberto, zo onthult zijn koperen naamplaatje, dat hij allicht elke avond oppoetst en zorgvuldig op zijn nachttafeltje legt, zodat hij het de ochtend erop niet vergeet te dragen. Zijn uniform is duifgrijs en wit, met een zwarte das. Keurig, al te keurig. Hij is veeleer een functie dan een persoon. Een foto in de catalogus van dit hotel zal hem allicht identificeren als de jongste maar ook meest dynamische medewerker. Misschien krijgt hij alleen daarom al volgend jaar promotie. ‘Een suite, dus. We hebben een uitstekende suite op de, eh, derde étage, uitkijkend op het *Canale*. Er is weliswaar een kleine meerprijs... Iedereen wil uitkijken op het *Canale*, nietwaar?’

Mijn chequeboek van Lloyds Bank ligt meteen op de balie. Ik open mijn gouden vulpen, en hij weet terstond dat de kleine meerprijs geen bezwaar is, zelfs het vernoemen niet waard. Deze *Signora* reist niet alleen *alléén*; ze is ook nog in staat terstond een voorschot in harde valuta neer te tellen. En uiteraard weet deze jongeman wat een cheque van deze bank betekent. Zo meteen biedt hij mij de koninklijke suite aan — of de presidentiële, want ze zijn nu bijna allemaal republikein geworden, deze nietige continentale Europeanen.

‘Een week, om te beginnen al,’ zeg ik. Tussen zijn lip en neus donst een beginnend snorretje, dat nog veel aandacht nodig heeft. Ondertussen zullen de *bellboys* mijn bagage uit de private watertaxi gehaald hebben. Op het kanaal was het zonet al koud, maar ik draag een stevige overjas van het soort die bezoekende dames van stand hier zelden of nooit om hun lijf willen. Wacht maar tot ik mijn leren jekker aantrek. En mijn zwarte katoenen pantalon en enkellaarzen. Er zal gefronst worden wanneer ik alzo uitgedost door de foyer van het hotel

paradeer, maar niemand zal mij ook maar iets in de weg leggen, voornamelijk vanwege de twijfel over mijn sociale status. Ik pas niet in het scenario van deze gemeenschap. Mijn verhaal wordt verteld in een taal die de lokale bevolking niet machtig is.

De hall van het hotel is van veeleer bescheiden omvang, met links een balie van café-au-lait-kleurig hout, een vloer van marmeren tegels, de kleur van ivoor en met goudkleurige scheidingsen, en voor mij een uitgestrekt salon met een glazen dak. De meubels zijn tegelijk stroef en uitnodigend, een beetje zoals ik mij het salon van Napoleon voorstel. Hier een verzameling fauteuils en banken in taupe stof en vuil-zilveren leuningen, daar eenzelfde verzameling helemaal in goudkleur. Twee diepe nissen in de wanden herbergen uitbundige groene planten. Op de tafeltjes staan een kleine, eenvoudige vaas met één enkele anjer en een eenzaam, leeg serveerschaaltje van een kundig bewerkt zilver. Modetijdschriften uit het internationale aanbod liggen op de glazen tafels. Het is een decor, waarin niemand verondersteld wordt zich thuis te voelen.

Ik overhandig de cheque aan Alberto, die hem nauwelijks een blik gunt, zoals de etiquette vereist. De vergulde sleutel met het discrete donkerrode leren bandje is nu mijn eigendom. Het kamernummer is een even discreet stalen plaatje op het leer vastgeklonken. De luxe gaat schuil achter de details. Ze gaat ook schuil achter zwijgzaamheid.

Mijn logement blijkt zoals verwacht: ruim bemeten en uitkijkend op het kanaal en de aanlegsteigers aan de overkant, en op een gebouw in klassieke palazzo-stijl. Dat kanaal is smaller dan ik verwachtte. Het water ervan is grijs en geen vis waagt er zich in. Ik heb de beschikking over een salon (twee fauteuils en een canapé, een barkast met volle flessen Amaretto en cognac, en wat andere spullen) en een slaapkamer met een bed waarin ik twee, misschien drie minnaars kwijt kan. Aangrenzend een marmeren badkamer met zowel douche als bad, een luxe die mij zelfs in mijn eigen land zelden gegund wordt.

Dit is het ware leven. Precies daarvoor ben ik teruggekeerd naar Italië.

Het leven heeft me ooit slechter bediend. Tien jaar geleden vond ik onderdak in rafelige militaire tenten (reliëken uit een vorige oorlog) of — in het beste geval — in een naar mest stinkende kapotgeschoten hoeve of een stoffig en leegstaand klooster waar een week eerder nonnen verkracht werden. Ik moest er voortdurend oppassen voor mijnen en sluipschutters (Duitse, meestal), voor de grijpgrage handen van Amerikaanse soldaten die pas ontwaakt waren uit de naar koeienstront en fletse melk ruikende boerderij van hun ouders, en voor de wraakzucht van slecht geschoren Italiaanse fascistten. Ik leed honger en dorst, samen met Poolse, Britse of Canadese soldaten, en werd zonder onderscheid beschoten, zoals iedereen. Ik herinner me de rijpe stank van de ontbindende lijken tussen de ruïnes van bijna met de grond gelijk gemaakte dorpen. Nu word ik met vertwijfelde *égards* ontvangen in de mooiste stad van dit land waar, in tegenstelling tot mijn eigen niet zo erg Verenigde Koninkrijk, allang geen rantsoenering meer heerst. Er ligt zelfs vers fruit in een schaal op het dressoir.

De weg tussenin, die deze tien jaar beslaat, was ruw en wild en er waren vele goede zowel als slechte voornemens, en er was verraad en erger, maar ik ben nu hier en het was me dat allemaal waard. Ook al zijn er enkele mensen die dat hele verhaal niet meer kunnen navertellen. Hun lijden is echter verdwenen in de riool van de geschiedenis.

Er staan ook nog verse bloemen op datzelfde dressoir in het salon. Wanneer twee bedienden met mijn bagage binnenkomen en me met hun blikken vragen waar ik die spullen wil (in de slaapkamer, uiteraard), beloon ik elk van hen buitenmatig met een biljet van vijf Britse Pond, want ik heb nog geen tijd gehad (en nog minder zin) om mijn fondsen te wisselen in lire. Dat biljet wordt meteen naar waarde geschat — het is misschien zoiets als een weekloon hier. Blij dat ik mijn steentje kan bijdragen tot de plaatselijke economie.

Blij ook dat ik het geld van de familie van mijn bijna

voormalige echtgenoot kan opmaken, want dat is wat ik doe. Ze hebben geld zat, die familie, en ze zullen betalen voor het onrecht dat hij mij aandeed, en voor de onvriendelijke bejegening die ik de voorbije twee jaar van hen mocht genieten. Ze hebben ook al wel begrepen dat deze zaak, deze echtscheiding en vooral mijn discretie, hen handenvol geld zal kosten. Want ik ben goed op de hoogte van hun zakenbelangen, en zij weten dat ik het weet, en mijn stilzwijgen heeft een prijs. Het is een prijs uitgedrukt in meedogenloos harde valuta. Vandaar dat ik Lloyds Bank als schild tegen de armoede kan gebruiken. Voor mij geen brood- of soeplijnen in de regen.

Mijn grootste hefboom tegen mijn voormalige aange- trouwde familie is evenwel van een bijzonder persoonlijke aard. Ik draai er geen doekjes om: ik betrapte mijn man terwijl hij mij ontrouw was. Op zich in hun middens niet echt een kapitale transgressie, gezien het aantal voorouders en nog levende familieleden die gretig de bedsponde indoken met iemand die hun trouwboek niet deelde. Gebeurde het allemaal discreet, en min of meer binnen dezelfde stand, dan werden de blikken afgewend en de roddels gedempt en de betrokkenen soms ook gewoon omgekocht. De zondigende bedpartners verdwenen snel uit het zicht, en uit de passie ontsproten kinderen werden ontkend en genegeerd.

Dat hoort nu eenmaal bij het leven van de bovenklasse, nietwaar?

In het geval van mijn echtgenoot lag het probleem echter anders. Ik betrapte hem in bed met een andere man. En nu wil ik niet rancuneus of nauwdenkend zijn, maar dit ging mij net iets te ver.

Dat soort van intieme activiteit kan zelfs in zijn kringen niet op sympathie rekenen. Het zijn allemaal pilaarbijters, stijf en onbuigzaam, zeker wat seks betreft. Maar al zouden ze de rangen sluiten, dan is er een ander probleem: homoseksualiteit is in het Verenigd Koninkrijk een strafbaar feit. Daarenboven blijkt zijn partner bereid om ten overstaan van een rechter een verklaring af te leggen. Dat is al erg genoeg, ware

het niet dat mijn man hem een aantal ademloze, niets ontziende en niets verbloemende liefdesbrieven schreef. Brieven die ik heb gelezen, want ik kreeg ze in bezit. Het waren brieven die mij deden blozen vanwege hun gedurfde taal en hun intieme ontboezemingen. Brieven die mij jaloers maakten, want een dergelijk hitsige proza kreeg *ik* nooit van hem.

Uiteraard heb ik ze zorgvuldig opgeborgen, die brieven, want ik erkende meteen hun intrinsieke waarde. Ik ook heb recht op een aanzienlijk zwijggeld — zo was mijn idee bij het lezen van zijn ontboezemingen. Een voorschot daarop is al betaald, door zijn familie. Maar ik eis meer. Véél meer. Die Venetiaanse vijfsterrenhotels zijn niet bepaald goedkoop. Europa rondreizen op een manier die mij zint is dat al evenmin.

Dat ik echter hier ben, in deze stad en op dit moment, heeft niets te maken met mijn huwelijksproblemen of met het conflict met mijn voormalige schoonfamilie. Ik ben hier vanwege een heel andere brief en een aanbod. Beide al even vreemd en ongewoon, maar beide even fascinerend en aantrekkelijk. Anders kwam ik wel zo laat op het jaar niet naar Venetië, maar zat ik ergens op m'n luie kont aan een strand op Kreta of zo. Met een opwindend boek. En veel wijn. En misschien zelfs met een minnaar, maar dan wel discreet.

Ik sla het in dieprood leer gebonden gastenboek open. Gebruikmakend van zes talen legt het uit wat het hotel allemaal voor de gevierde en driewerf verwelkomde gast kan betekenen. Ik heb honger (op de nachttrein was geen ontbijt voorzien) en raadpleeg het menu van de roomservice, dat niet ontzettend uitgebreid is, maar uitsluitend gerechten voor fijnproevers aanbiedt. Ik negeer de kaviaar en de truffelpasta en de oesters, en bel me een broodje *roast beef* met schilfers parmezaan, en een pot koffie. Jaja, een hele liter. En doe mij ook maar een fles *San Pelegrino*, waarom niet. Ik merk dat het management in het bijzonder een rode wijn van het jaar 1917 aanprijst, er zich ongetwijfeld niet van bewust dat dit *l'anno fra i piu tristi della storia d'Italia* is. Ik ben net niet harteloos genoeg om daar aan de telefoon – in het Frans – een opmerking over te maken. Ik hoef de wijn overigens niet. Geen alcohol op dit moment. Koffie, mijn godendrank.

Ik begin uit te pakken, een taak die ik in geen geval overlaat aan bedienden, hoewel ze dat in hotels als deze desnoods ook doen. Niemand hoeft te weten wat ik als bagage meesleep. Geen man komt met zijn tengels aan mijn ondergoed. Sommige roddel verspreidt zich ogenblikkelijk, ondanks de legendarische discretie waarop hotels als deze zich beroemen. Mijn gemakkelijke maar relatief conventionele en onopvallende reiskleren gaan snel uit. Ik sorteer enkele spullen die ik hier wil aantrekken en laat ondertussen het bad vollopen met de halve inhoud van een flesje zeep. Vooral de trein van Rome naar Venetië heeft me veel tijd en energie gekost, en het gebrek aan comfort is iets wat je er moet bijnemen, ook in eerste klasse. Slechter echter dan sommige treinverbindingen en treinstellen in het Verenigd Koninkrijk is het niet. Ik vergelijk maar, zonder verder te oordelen. Tien jaar na

de oorlog doen wij, de overwinnaars, het nog steeds slechter dan onze voormalige vijanden.

Te laat herinner ik me dat ik het raam heb opengezet en de gordijnen niet gesloten. In de gebouwen aan de overkant van het kanaal zijn de ramen echter duister, maar het is niet uitgesloten dat een aandachtige gluurder van daaruit de minste van mijn bewegingen gadeslaat, en nu aandachtig mijn anatomie — bijna helemaal ontkleed — bewondert. Demonstratief stap ik naar het raam toe en trek het gordijn hardhandig dicht. Wat ik niet wéét, deert mij evenwel niet, en beschaamd om mijn lichaam ben ik nooit geweest.

Het bad geeft me de tijd om mijn situatie te overdenken. De fameuze brief zit in mijn leren aktetas, die ik steeds bij me heb. Hij dateert van twee weken geleden en kwam aan in mijn flat in Park Lane, waar de conciërge hem met de nodige égards behandelde. De enveloppe vermeldde niet de naam of het adres van de afzender, wat in deze tijden opmerkelijk is. Erin zat één enkel vel dik crèmekleurig papier van het soort dat je uitsluitend in de duurdere winkels op Piccadilly koopt. De auteur gebruikte een vulpen en was geschoold in een bijna klassiek schoonschrift. Zijn Engels was uitermate perfect, zelfs wat bekakt, dus was hij iemand die een degelijke opleiding had genoten en in de betere klassen verkeerde. Ik weet dat allemaal omdat ik zelf ook redelijk bekakt ben. Soort herkent meteen soort.

Ik zou — zo meldde de brief mij — beslist veel belangstelling hebben voor het object dat de briefschrijver mij wenste te verkopen. Zo startte hij zijn betoog. Dat op zich stootte mij meteen tegen de borst. Een verkoper, misschien van verzekeringen of van onroerend goed op de Bahama's, of van tijdens de oorlog geroofde Joodse diamanten die nooit meer hun voormalige eigenaar zouden zien, maar die ik voor een spotprijsje op de kop kon tikken. Ik zou meteen opgehouden hebben met lezen, maar er was iets in het taalgebruik, wat me intrigeerde.

Ik las dus verder. De auteur verzekerde mij ervan dat hij geen charlatan was, dat hij er niet op uit was mij op een flag-

rant onethische manier te scheiden van een aanzienlijke som geld, en dat hij een authentiek belangrijk voorwerp aan mij kwijt wilde. Dat voorwerp was van grote historische waarde, maar het kon tegelijk ook een aantal lieden in diskrediet brengen. Een aantal lieden, zo specificeerde hij, burgers van een van onze voormalige vijanden, maar ook vijanden van de mensheid. Daarom schaamde hij er zich niet voor dit voorwerp aan mij te willen verkopen. Ik was, zo liet hij mij verstaan, de meest geschikte koper, gezien mijn standing in de samenleving.

Het relaas wordt steeds vreemder — dat was toen mijn gedachte.

Ik kon, ging de brief verder, er overtuigd van zijn dat het object een aanzienlijke waarde voor de mensheid bezat. Bij de transactie die hij in gedachten had was evenwel uiterste discretie geboden. Ik mocht hier met niemand over spreken. Dat alleen suggereerde intriges, en vijanden, en gevaar. En het was alsof de briefschrijver mij goed kende, of alleszins goed genoeg om te weten dat ik de gewoonte heb intriges, vijanden en gevaar niet uit de weg te gaan. Integendeel, ik confronteer ze met een gewilligheid een betere zaak waardig.

Ging ik in op zijn aanbod — waarvan hij de zo mogelijk aantrekkelijke details nog niet had vermeld, maar die diende hij vooralsnog te vermijden — dan zouden we elkaar ontmoeten, op een bepaalde dag in Venetië, in een specifiek koffiehuis, en op een precies uur. Die dag is morgen, en daarom ben ik nu in Venetië.

Ik kan — of durf — niet uit te leggen waarom ik inga op deze brief. Een charlatan wil mij ontvoeren, en vervolgens losgeld eisen van mijn familie, die dat losgeld in geen geval zal betalen. Maar iemand die mij wil ontvoeren, doet dat toch met veel minder moeite en veel minder intrige in Londen zelf. Waarom dat hele eind naar Venetië komen? Is de potentiële ontvoerder zelf te lui om naar Londen te komen, of ontbreken de fondsen?

Nee, dat is absurd. Ik kan me niet voorstellen welke intri-

ge hierachter schuilgaat, behalve dan dat de briefschrijver mij wel degelijk iets te verkopen heeft. Dit alles biedt mij een soort alibi, of een voorwendsel, om stoffig, bekrompen Londen te verlaten, al is het maar voor een week of zo, en deze stad aan te doen. Ooit verbleven mijn ouders hier, meermaals zelfs, en ze haalden later alleen maar goede herinneringen op aan Venetië. Maar dat waren andere tijden, aan het begin van de eeuw en zelfs nog voor het uitbreken van die andere oorlog, toen de wereld geen limieten kende, en de toekomst evenmin.

Nu ik hier ben, wil ik tegelijk wat cultuur meepikken. Zo'n raadsel wekt uiteraard mijn gretige nieuwsgierigheid, maar ik verwacht dat het een banaal verhaaltje wordt. Ik ben nog op tijd om het *Festa Della Madonna Della Salute* mee te maken, wat hier in *La Serenissima* toch wel wat volk op de been brengt, ook zo laat op het jaar nog. Zo sereen en zelfbewust zijn de bewoners van deze stad, dat ze geen kans laten voorbijgaan om te feesten, en daarbij zowel christelijke als heidense gelegenheden aangrijpen om zich achter maskers en ijdelheid te verschuilen. De stad is een cliché, maar dat lot draagt ze met vlotte gratie en beschaafde volharding.

Mijn horloge vertelt me dat het bijna tijd is voor de lunch. 'Per questo pasto consiglio un vino rosso,' zegt de ober in het kleine restaurant in een steegje achter het hotel, en dus volg ik zijn goede raad. Aan het eind van de maaltijd — vongole, pasta — vraag ik hem: 'Un cappuccino e una pasta alla crema, per favore.' Het is per slot van rekening niet zo'n complexe taal, tenminste niet wanneer je ook Frans kent. Ik lees zelfs een Italiaanse krant, waarvan de titels op zich geen uitdaging zijn. Niet dat het nieuws mij interesseert. Wie wil zich inlaten met Italiaanse politiek, en de weinig fraaie maar diepgewortelde haat tussen de communisten en de restanten van de semi-fascistische middenklasse? Wie neemt nog het Vaticaan ernstig, nadat het aanleunde bij de fascistische heersers? In dit minst christelijke land van westelijk Europa kwam de apostel Petrus zijn kerk vestigen, de arme drommel. Hij had beter moeten weten.

Aan een ander tafeltje zit een koppel, hij gebronsd, zij een melkblank kind. Ze eten nauwelijks, drinken alleen water bij hun gerecht, en hun conversatie is even sober. Af en toe kijkt hij naar mij, of zij kijkt naar mij. Het is misschien uit nieuwsgierigheid, vanwege mijn kleren, mijn tere huid, mijn duidelijk niet-Italiaanse herkomst. Alles aan mij schreeuwt uit dat ik een toerist ben. Dus houden zij mij in de gaten. Hun belangstelling voor mij is verdacht, net zoveel als ze onwelkom is. Ik negeer hen echter, gun hen zelfs geen blik meer. Ik eet, drink mijn wijn, lees de krant, drink de cappuccino en eet de pastetjes en lees nog wat in de krant, al is dat laatste slechts een voorwendsel om hier nog wat rond te hangen. Uiteindelijk betaal ik de ober, met een ruime *pourboire*, sta op en verlaat het etablissement. Even verderop kijk ik in een vitrine. Ik zie het koppel niet meer. Ze schaduwen mij niet. Ik ben paranoïde, maar in deze stad, en in dit tijdperk van spionnen en atoomgeheimen en koude oorlog, heeft elke burger het recht om paranoïde te zijn.